

YÖNETİMDE MERKEZDEN VE YERİNDEN YÖNETİM SİSTEMLERİ

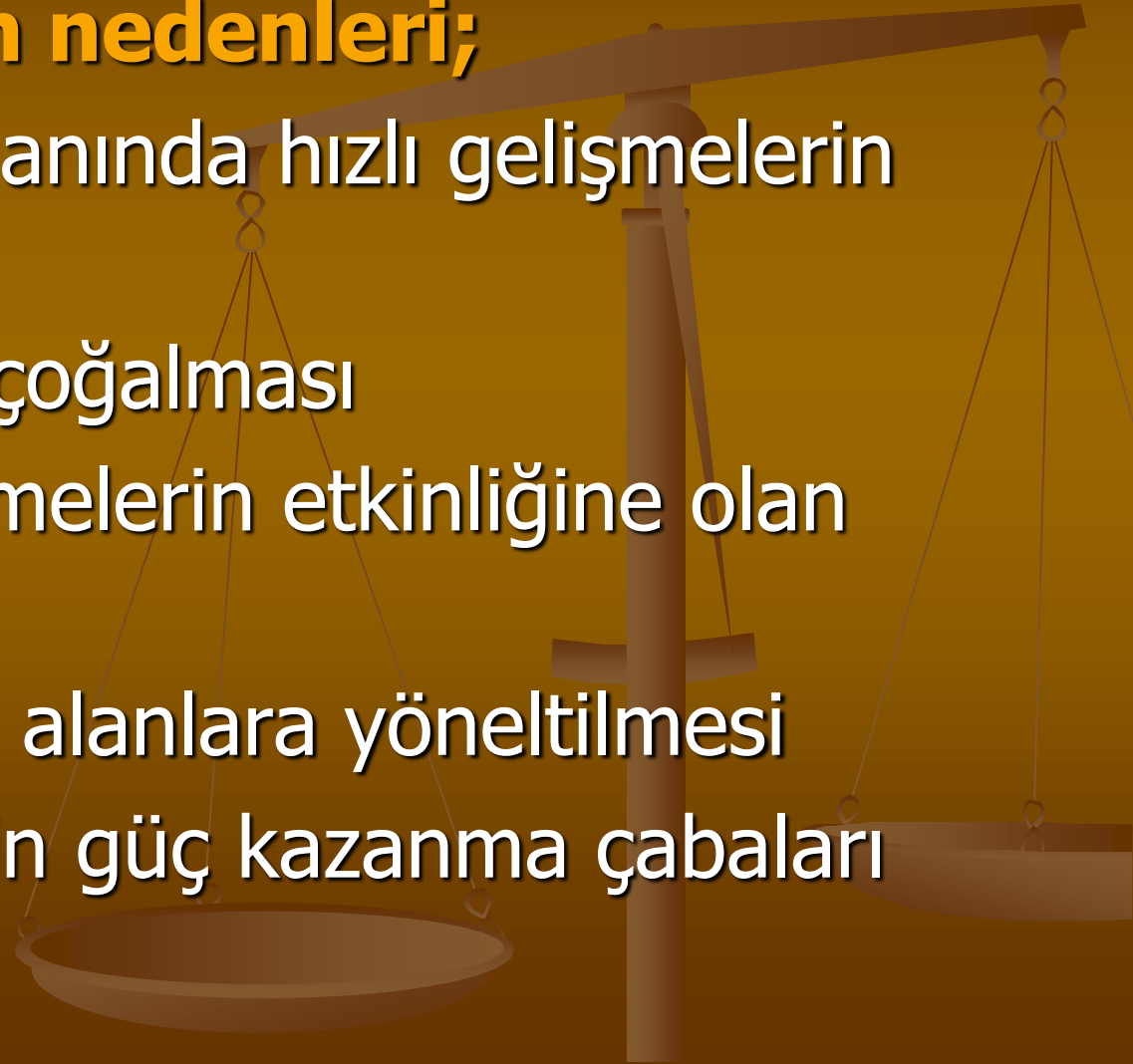
DOÇ.DR.HAKAN SUNAY
A.Ü. SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

MERKEZDEN YÖNETİM SİSTEMİ (1)

- **Merkeziyetçilik**, karar verme yetkisinin yönetimin en tepesinde olan(lar)da ya da tepeye yakın on pozisyonları işgal edenlerde olması olarak tanımlanmaktadır.
- **Diğer bir tanımlamada merkeziyetçilik;** genel nitelikteki kamu hizmetlerine ilişkin politika, karar ve yürütme fonksiyonlarının merkezi hükümetin emir ve komutası altındaki organlar tarafından yerine getirilmesidir.

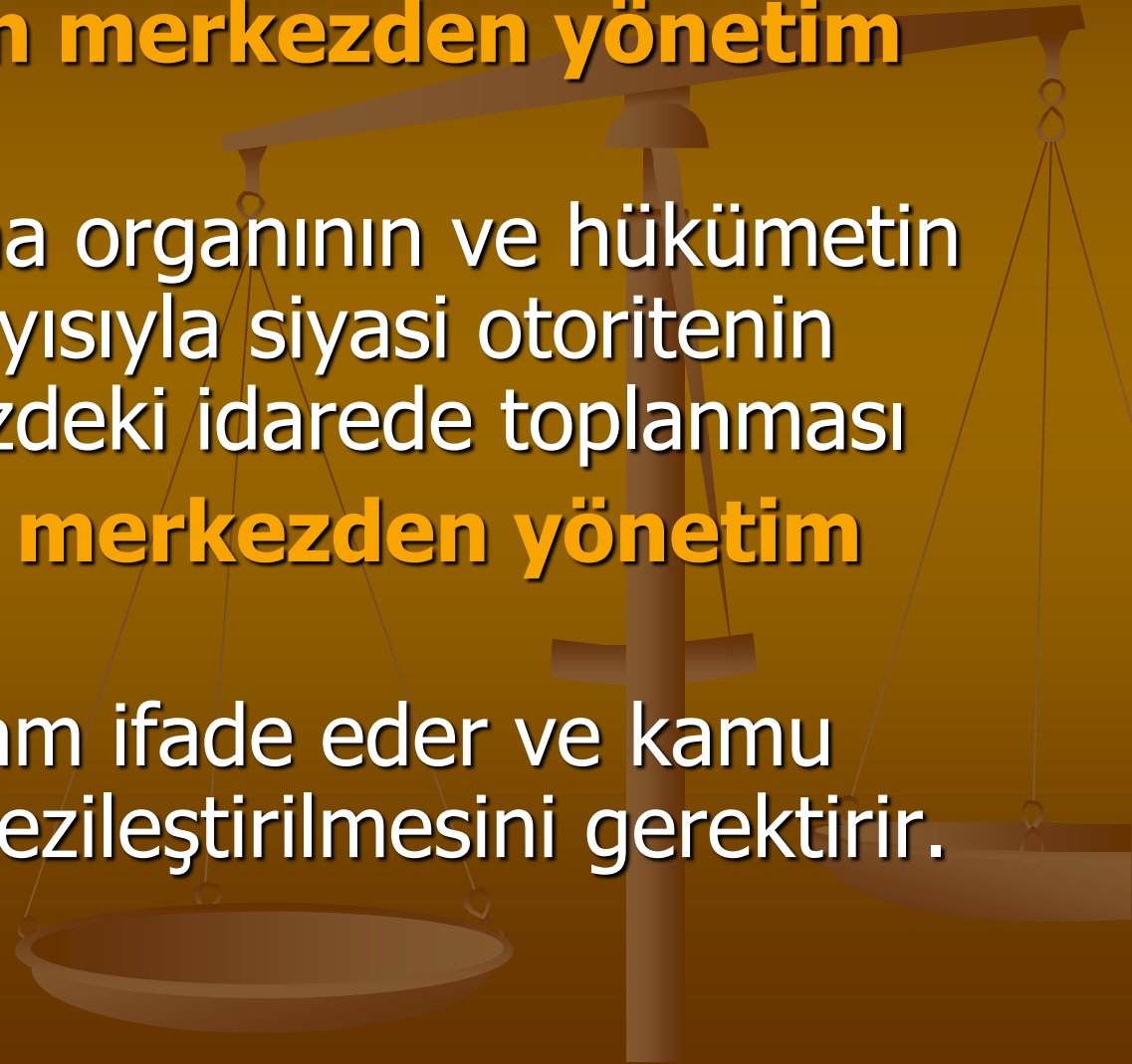
MERKEZDEN YÖNETİM SİSTEMİ (2)

- **Merkeziyetçi bir sistemle örgütlenmenin nedenleri;**
- 1.Haberleşme alanında hızlı gelişmelerin olması
- 2.Harcamaların çoğalması
- 3.Yasal düzenlemelerin etkinliğine olan inanç
- 4.Dikkatin belirli alanlara yöneltilmesi
- 5.Ortak birimlerin güç kazanma çabaları

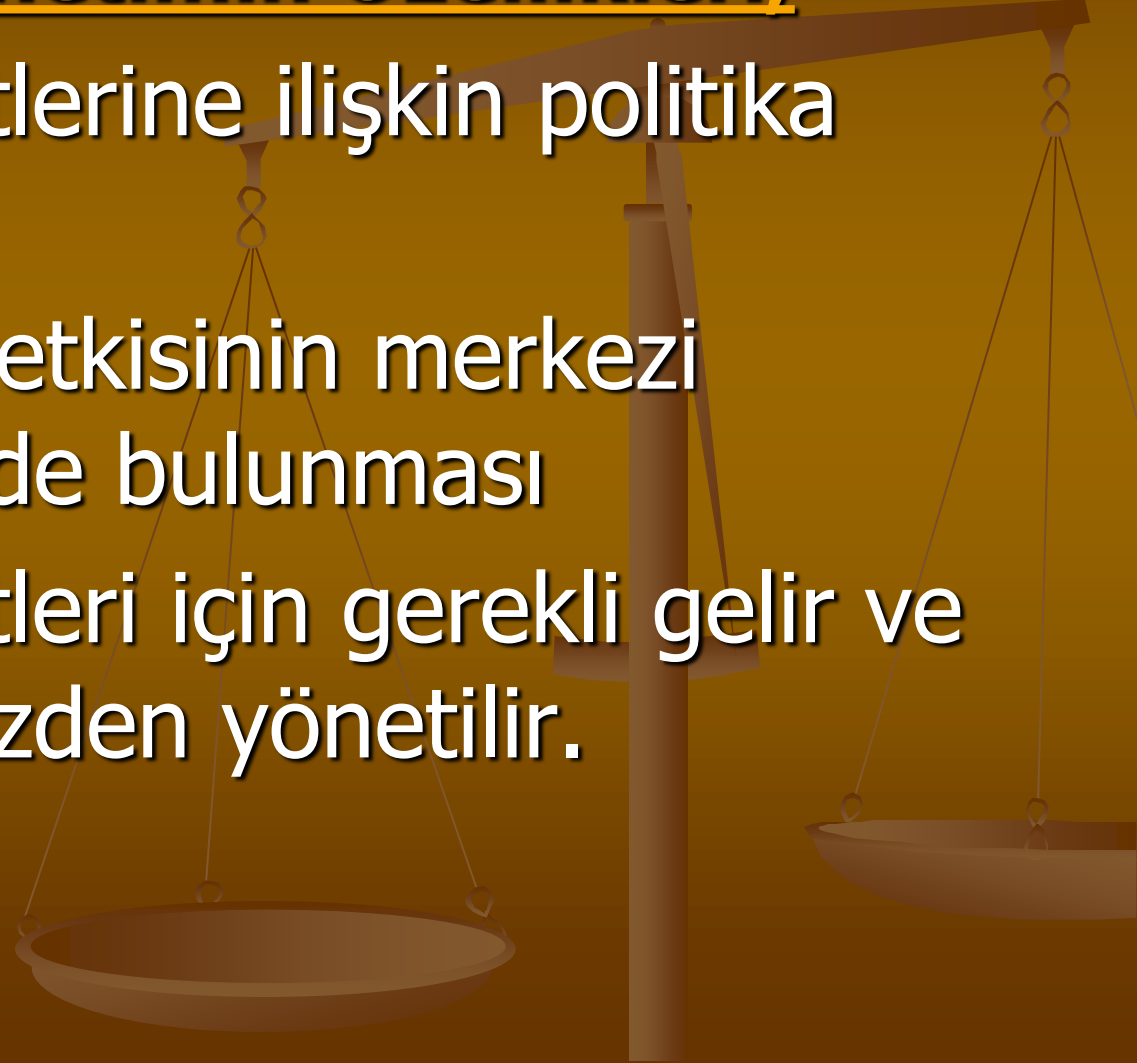
MERKEZDEN YÖNETİM SİSTEMİ (3)

- **Merkezden yönetimin iki ilkesi vardır;**
- **1.Siyasi yönden merkezden yönetim ilkesi;**
 - Bir ülkede yasama organının ve hükümetin tek olmasını dolayısıyla siyasi otoritenin tamamen merkezdeki idarede toplanması
- **2.İdari yönden merkezden yönetim ilkesi;**
 - Daha dar bir anlam ifade eder ve kamu otoritesinin merkezileştirilmesini gerektirir.

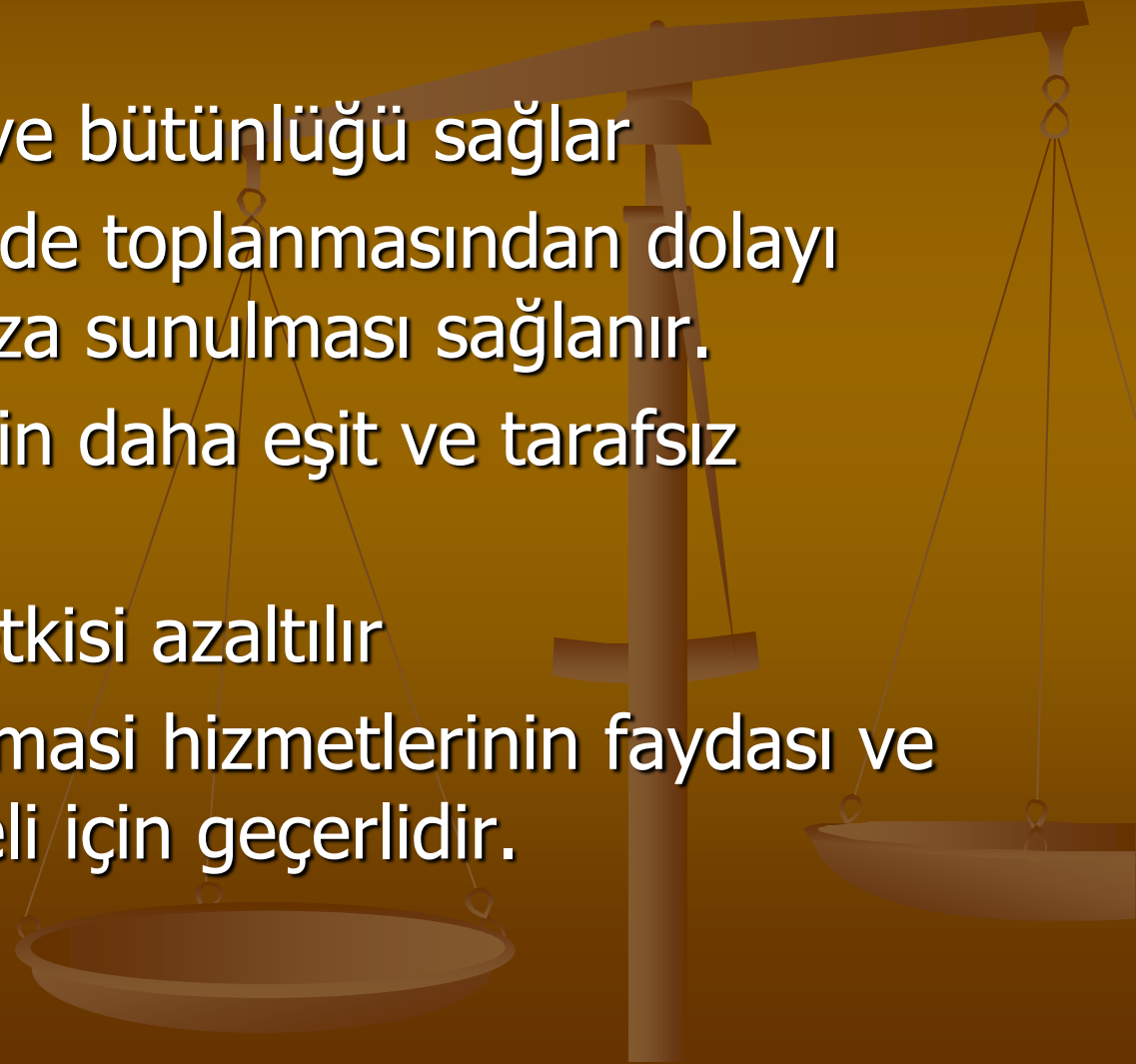
MERKEZDEN YÖNETİM SİSTEMİ (4)

- **Merkezden Yönetimin Özellikleri;**
- 1.Kamu hizmetlerine ilişkin politika belirleme
- 2.Karar alma yetkisinin merkezi organların elinde bulunması
- 3.Kamu hizmetleri için gerekli gelir ve giderler merkezden yönetilir.

MERKEZDEN YÖNETİM SİSTEMİ (5)

- Merkeziyetçiliğin Yararları ve Sakıncaları;
- **Yararları;**
 - 1.Yönetimde birlik ve bütünlüğü sağlar
 - 2.Hizmetlerin tek elde toplanmasından dolayı hizmetler daha ucuza sunulması sağlanır.
 - 3.Kamu hizmetlerinin daha eşit ve tarafsız sunulmasını sağlar.
 - 4.Mahalli güçlerin etkisi azaltılır
 - 5.Güvenlik ve diplomasi hizmetlerinin faydası ve önemi ülkenin geneli için geçerlidir.

MERKEZDEN YÖNETİM SİSTEMİ (6)

■ Sakıncaları;

- 1.Merkeziyetçilik gecikmelere neden olabilir.
- 2.Merkezden kararların alınması ve taşraya bildirilmesi ve uygulamaya konulması gibi birbirini takip eden işlemler zaman ve kaynak israfına neden olabilir.
- 3.Bu sistem görevlilere fazla inisiyatif tanımaz. Memuru isteksiz yapar.
- 4.Merkezi hükümet taşradaki gereksiz işlerle uğraşmasına neden olur.
- 5.Son olarak merkezden yönetim demokratik kurallara uygun değildir.
- Merkezden yönetim, "**Yetki genişliği**" ve "**Yetki devri**" gibi yollarla yumuşatılabilir.

YERİNDEN YÖNETİM SİSTEMİ (1)

- Kamu işlerinin yerel yönetimlerce yerine getirilmesi durumudur.
- **Diğer bir tanımla**; bölgesel ya da yerel nitelikteki fonksiyonların merkezi idarenin dışında bölge ve yerleşim birimlerince yürütülmesi anlamına da gelir.
- Bu sistem örgütlerin kendi kendilerine karar almalarıdır. Merkezden emir almazlar.
- **Bu yönetim sisteminin amacı**; Tüm ülkeyi ilgilendirmeyen sadece bir bölgeyi ya da bir kısım vatandaşı ilgilendiren yani, mahalli müşterek hizmetlerin yerine getirilmesidir.

YERİNDEN YÖNETİM SİSTEMİ (2)

- **Yerinden yönetim kuruluşlarının yetkileri;**
- Yer, konu, ve biçim yönünden sınırlandırılmıştır.
- Yani neyi, nerede, nasıl yapacakları ve yaparken nelere dikkat etmeleri gerektiği özel kanunlar ile belirlenmiştir.
Devletin yetki ve görevleri "**Anayasa**" ile,
- Yerel yönetimlerinki ise "**yasalarla**" düzenlenir.
- Yerinden yönetim kuruluşları merkezden yönetimin denetimi altındadır. Bu denetime "**idari vesayet**" denir.
- Bu yetkiye haiz merkezden yönetim yerinden yönetimin aldığı kararları **iptal** edebilir.

YERİNDEN YÖNETİM SİSTEMİ (3)

- **Yerinden Yönetim İki türlü olabilir;**
- **1.siyasi yönden;** siyasi gücün merkezi idare ile yerel idari bölümler arasında bölüşülmüş olması
- **2.İdari yönden;** yerel nitelikteki kamu hizmetleri ile iktisadi, ticari,kültürel ve teknik bazı fonksiyonların merkezi idarenin hiyerarşik yapısı dışındaki kamu ve tüzel kişiliklerce yürütülmesi. Bunlar özerk statüye sahiplerdir.
- **İdari yönden yönetim kendi içinde ikiye ayrılır;**
- **2.1.Fonksiyonel (hizmet) yönden;** Üniversiteler, KİT'ler
- **2.2.Coğrafi yönden;** Seçmenlerin oylarıyla belirlenmesi Mahalli idareler (belediyeler)

BAŞARILAR DİLERİM

DOÇ.DR.HAKAN SUNAY

